

KOMISIJA ZA USTAVNA VPRAŠANJA

18. seja

(nadaljevanje)

7. januar 1991

Predsednik dr. France BUČAR.

Priček seje: ob 9. uri 10 minut

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: ... Pričenjam sejo po dnevnem redu, kakor ste ga prejeli. Najprej bomo odboritev zapisnikov, cela vrsta, 14., 15., 16. in 17. seje.

Druga točka o osnutku ustave in o pripravi predloga. Sedaj dajem prvo v razpravo vprašanje odobritve zapisnikov an blok vseh skupaj. Ima kdo kakšne pripombe? Če ne smatram, da jih lahko odobrimo in potem preidemo na bistvo današnjega sestanka. To je na dogovor o razpravi o osnutku ustave Republike Slovenije o pripravi predloga. Jaz osebno smatram, da se moramo nekatere organizacijske stvari najprej dogovoriti v zvezi z nadaljnjim potekom te razprave in priprave predloga. Jaz stvari razumem tako-le in gledam na stvari tako-le, da je zdaj najbolj pomembno vprašanje, o katerem se moramo predhodno in uvodoma dogovoriti je vprašanje, kakšen naj bo značaj te ustave. Ali naj bo to ustava, ki vsebuje v pretežni meri poleg preambule, ki daje filozofsko in nazorsko utemeljitev, potem v glavnem samo vprašanje človekovih pravic, državljanskih pravic - sedaj poenostavljam stvari - kot v prvem delu, v drugem delu pa vprašanje strukture državne oblasti kot sredstev zato, da se lahko te pravice uresničijo. Se pravi, da

iz ustave odpravimo sleherno ideološko vsebino, da je to izključno čisto formalno pravna ustava, ki naj zagotavlja takorekoč neka pravila, temeljna pravila ravnanja in obnašanja državljanov za razliko od dosedanjih vseh socialističnih ustav, ki so bile izrazito ideološke. V javni razpravi, še pred tem pa v sami skupščinski razpravi ob lansiranju samega osnutka, se je izkazalo, da so prav o tem vprašanju mnenja zelo deljena, še celo več, da je v glavnem, kolikor lahko povzamemo iz razprave na sami skupščini, mnenje v pretežni meri usmerjeno, uokvirjeno v sedanja gledanja na ustavo. Se pravi, mi še zmeraj pojmuje, da posameznik izvira oz. črpa svoje pravice iz določb ustave, se pravi, vse pravice, ki jih posameznik ima, morajo biti nekje v osnovi načrtane že v ustavi sami. Torej, če, in zato je bila tudi razprava usmerjena k temu, da je vsakdo videl pravzaprav svoj, bi rekel, problem v tem ali ima svojo, da rečem, privezo v ustavi ali jo nima. Kdorkoli je smatral, da njegov problem nima korenin, lahko celo - še bolj kapilarnih - v ustavi sami, potem se je smatralo, da je nekako izrinjen iz tega družbenega prostora. To je bilo gledanje, ki se je skoraj v celoti uveljavilo že v sami skupščinski razpravi, še zlasti pa potem v javni razpravi. Osebno smatram, sedaj plediram za drugačen koncept, se pravi za ta zgolj formalno pravni vidik ustave, da smatramo, da je tudi ustava sama eden od aktov, ki omejuje človekovo svobodo, ne ki mu jo daje, ampak jo omejuje, ker izhajamo iz domneve, da je posameznik v celoti svoboden in da mu družba, v konkretnem primeru država, to svobodo iz razlogov skupnega sožitja na določen način omejuje. Zato naj

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: zato naj bodo te omejitve čim manjše in karkoli ni posebej prepovedano, je vse dovoljeno. So vendarle določene stvari, ki bi morda, nekateri določeni ideološki elementi, to se je pokazalo, ki bi mogoče podčrtujem mogoče v ustavo le sodili, bi se o tem pozneje menili, ampak da se načelno zmenim o tej dilemi kakšno ustavo hočemo imeti.

Če hočemo tako ustavo seveda imeti, seveda potem je naša naloga bistveno krajša, čeprav ne manj odgovorna, lahko seveda bolj odgovorna, ker potem pa res prihajamo do zelo jasne, kratke in afrodistične ustave, kjer je vsaka besedica, vsaka vejica zelo zelo pomembna in mora biti delo narejeno do skrajnosti prisizno, nič ohlapno, seveda zavračamo pa seveda vse tisto, to drugo izhodišče, se pravi da posameznik črpa izvire svoje pravice iz ustave same. to je moj konkreten predlog, moj pogled, kajti ustava je omejitveni akt, ki pa vendarle strukturno vsebuje tudi tiste elemente, ki omogočajo posamezniku, da lahko te svoje pravice neomejene pravice razen koliko smo z ustavo samo uveljavlja in način to je moj pogled in prosim, da bi se morali o tej stvari kot najbolj plimnarni zmeniti uvodoma.

Potem naslednja stvar, če bi se za to odločili pa izvira iz delno iz organizacijskih problemov, delno pa tudi iz zopet iz ustave same. Če se namreč odločimo za stališče, za katerega jaz plediram, potem je seveda velik del pripomb iz javne razprave apriorij eliminiran ne kot sam na sebi nesprejemljiv, ampak kot predlogi, ki ne sodijo v samo ustavo, ki so pa lahko predlogi, ki imajo zelo veliko težo pa seveda so lahko potem predmet različne zakonodajne ureditve.

Potem vas moram obvestiti še na sledeče, da je skupina strokovna, ki je bila sestavljena iz naše strani tudi imenovana za formulacijo samega osnutka, da je ta komisija po svoji lastni odločitvi tako prenehala obstajati, ker je pretežni del članov te komisije zdaj postal oz. so postali člani sodniki ustavnega sodišča in smatrajo, da je njihova funkcija v tej komisiji nezdržljiva z svojstvom člana ustavne komisije. O tem so mnenja spet lahko deljena in tudi dejansko so deljena, vendarle si je komisija postavila na sledeče oz. skupina se je v pretežni meri odločila zato, da v tej funkciji ne bi več sodelovali lahko, pa sodelujejo pri posameznih vprašanjih kot strokovnjaki.

Naslednje vprašanje je, da se najprej lotimo, zopet govorim v povezavi z prvim vprašanjem, da se lotimo potem čisto sistematično tistih vprašanj za katere smatramo, da so predmet lahko različnih pogledov, različnih izhodišč, različnih nadzorov in bi v takem primeru jaz predlagal, da te stvari, ker so delno pravzaprav tudi formalno že ugotovljene napisane, da je najprej te stvari načelno razrešimo, da za razrešitev teh vprašanj po potrebi lahko imenujemo tudi atot strokovne skupine, da ta vprašanja razrešimo, ko smo enkrat s tem poslom pri kraju mislim da smo potem vsebinsko probleme rešili bi bilo redakcija več ali manj samo strokovno delo. To je zdaj moje mnenje in odvarjam o teh vprašanjih razpravo.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Želi kdo besedo? Prosim.

.....:toliko predrzen, da bi vendarle poskušali nekoliko drugače tole postaviti, torej da ustavni akt ni samo omejevanje pravic, pač pa najbrž tudi jamstvo za pravice, ker torej ne samo omejuje, pač pa tudi jamči in omejuje državo. Mislim, da je državo pravica vse. Mislim, da je začetek ustavnega reda je prav v tem, da omejuje absolutno oblast takrat monarha in računati moramo s tem, da mora predvsem jamčiti pravice ustava

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Mislim, da to je jasno, da se tu razumemo, to je bilo že dostikrat rečeno, tako, da to ni problem. Vendar bi prosil, da se o tem temeljnem vprašanju, temeljnem, izhodiščnem izjasnimo, vsi se moramo izjasniti, ni treba misliti, da vsak posebej diskutira, ampak moramo pa svoje stališče... Prosim, Starman.

Gospod STARMAN: Torej iz povzetka javne razprave lahko povzamemo večinsko stališče tudi to, da je sedanji osnutek preobsežen. Tudi to je ena ugotovitev in zato vse tiste pripombe, ki so se nanašale na posamezne sklope, zlasti glede izjemno obsežnega poglavja o človekovih pravicah že iz tega razloga lahko doživijo bistveno revizijo. Podpiram stališče, da naj bi ustava bila pragmatični pravni akt brez kakršnihkoli ideoloških elementov. Soglašam tudi s tem, da bi imela preambulo brez variante in da bi skrčenje obsegalo vse tisto, kar ni esencialno za ustavo, torej kar ni bistveno, da ustavni tekst ima tak karakter. Torej vrsto določb je zlasti v poglavju o človekovih pravicah, ki ima 50 členov, ki so dobesedno prepisane iz konvencij, ki so naše notranje pravo, da so privzete, tako, da gre pravzaprav samo za podifikacijo nekih splošno veljavnih pravnih načel in bi jih brez problemov lahko črtali.

Mislilim, da je odločitev strokovne skupine, da zaradi inkubabilnosti s statusom ustavnega sodnika predstavlja velik udarec za delo Ustavne komisije naprej. Torej gotovo ta strokovna skupina predstavlja ne samo strokovno, ampak tudi neke vrste politično podlago takega koncepta ustave, oz. osnutka kot ga imamo. Zato si težko predstavljam nadaljnje delo s čisto 'ad hoc' skupinami drugih ljudi, ki niso koncipirali ta osnutek in ne vidim prav nobenih razlogov, da tukaj gre za nezdržljivost. Nasprotno, mi smo ugotovili takrat, ko smo imenovali to strokovno skupino, da je celo zaželjeno in v večini državah ravno ustavni sodniki igrajo pomembno vlogo pri koncipiranju teh ustavnopravnih kriterijev. Zato bi čisto organizacijsko izhajal iz tega, da bi se poleg te strokovne skupine morda še nekaj članov Ustavne komisije pripravilo delovni osnutek predloga v smislu teh konceptov in da bi iz njega odstanili vse, to je bilo že v uvodni razpravi povedano, karkoli ni esencialno za ustavni tekst. Torej v nekih razpravah, bil sem presenečen, ko sem sodeloval, so nekateri celo predlagali, da bi se lahko struktura državne oblasti, taka kot je bistveno skrajšala in da bi tudi v tem pogledu lahko marsikaj bilo stvar ustavnega ali pa navadnega zakona. Tako, da bi morda tudi to poglavje lahko doživelo določeno skrajšanje. Poleg tega imamo danes dve ustavi v jugoslovanski federaciji, srbsko in hrvaško in te ustave so relativno obsežne, približno tak obseg imajo, kot naš sedanji osnutek in po moji oceni predstavljajo le rešitev nekako v sili, nekako na hitrico, brez nekih globljih ambicij narediti ustavni tekst na daljši rok.

.....: Tako, da jaz mislim, da mor naša komisija v tem roku šestih mesecev temeljito pripraviti ta tekst in da če ne bi našli teh osnovnih izhodišč, bi le morali iti na spremembo sedanje ustave, čeprav jaz osebno podpiram lažjo, manj obremenjajočo varianto, da sprejmemo ustavo in da ne gremo v revizijo sedanje ustave. No, in iz tega stališča podpiram vsa ta izhodišča, ki jih je predsednik podal. Mislim pa, da ni prav in bi prosil člane strokovne skupine, da povedo razloge zakaj so se samoukinili in mislim, da to ni pravi in da to škoduje našemu nadaljnjemu delu. Hvala lepa.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Jaz bi imel smo to pripombo k vašemu izvajanju. Mi damo lahko na komisijo apel, ampak v vsakem primeru je pa to njihova suverena odločitev, na katero v nobenem primeru ne moremo vplivati. Zagar želi.

ZVONE ZAGAR: Glede značaj ustave kakšen naj bi bil, to vprašanje se po mojem mnenju prvič postavlja zdaj, ali naj bo kratka oz. ne ideološka oz. na drugi strani obširna in kot taka ideološka. Osebno ne vidim zaradi tega, če gremo na kratko ustavo, da bo zaradi tega razhajanja bistveno manjša, da bi hitrost večja. Namreč hitrost sprejemanja ustave je vsekakor odvisna od volje, ki je prisotna - od vseh udeležencev. Od tega je odvisna tudi, samo nekaj členov široka ustava bi imela enake probleme, če ni volje, da bi jo sprejeli. Zdaj, ali je namen te spremembe značaja v tem, da se prej pride do nove ustave? Če je to tako, potem bi se v načelu strinjal, v kolikor je vsaj malo možnosti, da bi zaradi tega prišli preje do ustave, kar pa dvomim. Glede same strokovne skupine: tudi osebno mislim, da je to njihova stvar kaj se odločajo. Glede obravnavanja problematike po sklopih, to je vsekakor pozitivno in smatram, da bi bilo potrebno čimprej, po možnosti že na današnji seji vsaj nekatere sklope določiti in na

osnovi tega tudi določiti posebne skupine, ki bi to obravnavale, ki bi bile sestavljene iz zunanjih in iz zunanjih novih članov in iz nekaterih članov ustavne komisije. Hvala lepa.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Jaz bi samo svojo pripombo dal. Način razprave kakor je predlagan, koncepta ni namenjen skrajšanju postopka. Gre dejansko samo za vsebinski, konceptualni pristop. Hkrati moram povedati, da smo mi po dveh osnovah že vezani, da sprejmemo ustavo do sredine tega leta. Prvič: že lansko leto z deklaracijo o suverenosti je bila že sprejeta zaveza, da bomo v enem letu sprejeli ustavo in sedaj pa s plebiscitom. Se pravi, da smo tu zelo ... rok. Vendarle ne glede na to mislim, da so ta vprašanja aktualna, da se moramo teh stvari lotiti, samo moj predlog je, da stvari zagrabimo tam, kjer se najbolj enostavno dajo zgrabiti. Peršak želi.

MIRAN POTRČ: Pozdravljam, da smo se lotili, čeprav mislim, da pozno, razgovora o tem, kako zdaj po končani javni razpravi pristopiti k delu na predlogu ustave. Mislim, da smo glede temeljnega vprašanja, ki ga je predsednik načel, v načelu vezani na sklep skupščine in tudi na pobudo, ki jo je dalo Predsedstvo Republike Slovenije, da pišemo ustavo države, ne ustavo družbe, ustavo kot predvsem pravni akt, ki bo opredeljeval temeljne človekove pravice, državno strukturo, državne organe in njihove pravice in omejitve napram državljanov in moram reči, da v tem pogledu kar zadeva temeljno vprašanje za mene dileme ni. Moram pa takoj zraven dodati, da to pa za mene ne pomeni, da so dani, tako kot je predsednik mislil, tudi odgovori na vsa posamezna vprašanja, ker seveda, če bi zaključek tega bil, da pa to hkrati pomeni, da je vsa javna razprava

..... omenila že povšalen odgovor na zahteve, ki so bile dane, zato načelno opredelitvijo potem seveda jaz z takšnim pristopom ne soglašam. Pregled tega kar je bilo v javni razpravi podano je kljub temu potreben in iz tega osnovnega kriterija se najbrž da oceniti ali gre kje za sklop takšnih vprašanj in takšnih pravic, ki imajo svoje mesto v ustavi ali pa ne gre ker vse te zahteve najbrž ne predpostavljajo, da bi moral biti ustavni tekst tako zelo bistveno razširjen da naj bi ostal kljub temu splošen vendar bi določene stvari bile v njem markirane. Mislim

FRANCE BUČAR: Samo da vskočim mislim tule ni spora mogoče nesporazum.

.....: Ne vem mislim, mene veseli če ni spora ampak ne bi želel, da bi kakšen načelen dogovor hkrati pomenil, da sedaj lahko pristopimo iz njega k delu na način, ki pač pomeni, da smo se že v naprej opredelili ali bomo ali ne določene sugestije ki so bile iz javne razprave dajane obravnavali ali jih ne bomo obravnavali. Kar zadeva način in organizacijo dela jaz mislim, da bi se morali dogovarjati za nekaj elementov. Prvo gotovo bi bilo zelo koristno videti te temeljne poglede ki so jih že glede vprašanj, ki so v osnovnem tekstu in v skupščinski razpravi bile oblikovane kot politične alternative ne gre samo za mnenja posameznikov ali pa občin v javni razpravi ampak za politične alternative, da bi okoli tega kot v enem skolpu vprašanj morala biti opravljena posebna razprava in tudi poskus iskanja določenih skupnih političnih izhodišč za pripravo predloga ustave. Drugo kar po mojem bi bilo koristno narediti, to je da se jaz si težko predstavljam, da bo to šlo drugače ali v neki strokovni skupini ali v več strokovnih skupinah le naredi nek skupen pregled kaj pravzaprav so iz javne razprave nekatera temeljna vprašanja, ki imajo takšen pomen, da bi do njih morali opredeliti neko osnoven

političen zopet odgovor konkretno strokovno opredelitev in mislim, da bi nam tu pomoč določenih skupin se strinjam z vami da so to skupine ampak lahko bi bile mogoče po posazemnih poglavjih ustave ali tako, tako, da nam skratka dajo neko sugestijo glede katerih vprašanj bi bilo treba organizirati temeljito precizno strokovno delo glede katreih vprašanj pa ne ker mislim, da neodvisno od tega kako smo bili ali ne zadovoljni z organizacijo in načinom javne razprave je ta javna razprava čisto pomemben ali pa zelo pomemben odziv imelal in mi bomo v pripravi predloga nek odgovor na to javno rapravo tudi kot ustavna komisija morali dati med oblikovan nek tekst, ki ga bomo javnosti sporočili ker sicer se jaz bojim, da nam bo lahko očitano, da smo jo sicer organizirali vendar z namenom, da pač ljudje svojem mnenje povedo mi pa se na njega kaj veliko ne oziramo. Iz teh dveh izhodišč bi jaz ugotovil, da bi se po mojem morala kasneje aktivirati ta tako zvana politična koordinacija če mislim, da se približno tako imenuje ki je v okviru ustaven komisije oblikovana, ki jo vi gospod predsednik vodite in bi nam na tej podlagi ta politična koordinacija po pregledu teh dveh prvih vprašanj lahko dala osnoven sugestije katerih vprašanj se resno lotit in na ta način politično in strokovno usklajevanje dela na pripravi predloga čimprej začelo. Jaz sem prepričan da bi takšen način dela pravzaprav moral imeti dve fazi na nek način političen dogovor o vprašanjih potem pa seveda kasneje pa seveda zahtevo po tem da se neka politična opredelitev tudi strokovno korektno obdela in tudi v tem drugem delu seveda je moje mnenje da bi mi morali vse posamezne najboljše strokovnjake ki jih v Sloveniji imamo za to angažirati in jaz bi bil hvaležen, če bi pri tem pri korektnosti teksta sodelovali tudi ljudje, ki so

MIRAN POTRČ: (nad.) pravni strokovnjaki neodvisno od njihove funkcije, ki jo ta moment imajo, ker se mi zdi, da je tu le razlika, če gre za graditev nove ustave ali pa, če gre za nekatera javna angažiranja, ki so jih ustavni sodniki ..doslej imeli in ki so mene tudi motila. Ampak če pa gre za neko formulacijo korektnega nekega teksta, pa nisem prepričan, da je angažma ustavnega sodnika tako zelo sporen. Na koncuza tem, da se čimprej zelo temeljito organizira delo v Ustavni komisiji, ker mislim, da je čas, da s tem delom zdaj po mesecu in pol, odkar je javna razprava zaključena ali pa po dobrem mesecu res intenzivno začnemo in mislim, da so vse možnosti, da do enega delovnega besedila predloga mi lahko ob intenzivnem delu in dobri organizaciji v Ustavni komisiji prav kmalu pridemo, če ne to pa da vsaj prav kmalu lahko sploh ugotovimo, kje so tiste dileme, okoli katerih razlogov je potrebno, ker zdaj se mi zdi, da jih je par sto, mogoče jih je pa samo nekaj, o katerih bi takšen temeljni dogovor bil potreben. Zato se je po mojem treba vsesti med strankami, politično vsesti, imeti nek kompletan pregled teh temeljnih stvari in začeti analizirati, kje bo daljša razprava, kje je pa enostavno nek hitrejši razgovor ali pa dogovor v temeljni smeri rešitve.....

Fredsednik dr. FRANCE BUČAR: Hvala lepa. Moram reči, kljub poudarjanju razlik, da imamo tu popolnoma enako gledanje, popolnoma isti koncept.....

MIRAN POTRČ: Ne tako, kot ste vi uvodoma povedal, potem sem pa jaz narobe razumel ali...

Fredsednik dr. FRANCE BUČAR: Dobro. Kakorkoli eno ali drugo. Dejstvo je, da ugotavljam, da tu ni problem, ni bistvenega...in tu bi se skliceval na to, da so delno že formulirani bili nekateri tile, tu imam že povzetek, kjer so tista

temeljna vprašanja, o katerih obstajajo politično različne ali pa bi rekel, ker gre pravzaprav za politična vprašanja. Primer če navedem, pogledjte recimo vzemimo problem preambule, kjer je vprašanje ali preambula sploh da ali ne. V preambuli sami sta sporni vprašanji svetost življenja in vprašanje NOB. To dvoje se je pojavilo kot predmet, dobro zdaj je lahko eno ali drugo. To so načelna, tudi politična ali pa tukaj pa dejansko gre za ideološka gledanja, ker je treba priti do nekih enotnih stališč. Potem gremo lahko kar naprej, recimo najprej glede lastnine, glede statusa, kdo je državljan Slovenije, potem če vzamemo naprej kar se tiče konstrukcije same državne oblasti, vprašanje števila članov parlamenta, glede njene strukture eno ali dvodomni, trodomni sistem. To govorim samo o primerih. Potem je vprašanje tudi same zakonske torej same legislative, vprašanje referendumov ipd. Lahko je zase vprašanje predsedništva, predsedniškega ali kabinetnega sistema, funkcija predsednika itn., potem je vprašanje ali gremo že v samo ustavo recimo, da damo vprašanje načina volitev in s tem reprezentančnosti samega državnega zbora, vprašanje kabinetni sistem, doslednost izpeljave tega koncepta ali je kombiniran s kakšnim drugim itn., skratka to je nekaj tistih temeljnih vprašanj, o katerih se moramo prvenstveno odločiti in prav za taka vprašanja bi bilo dobro po mojem mnenju, da oblikujemo čisto specialne komisije, ki stvari proučijo in pridejo pred našo komisijo s svojimi stališči in s svojimi predlogi. Recimo en tak konkreten primer, ki smo delno že poizkusili zadnjič je recimo vprašanje lokalne samouprave. Tu gre pravzaprav za formiranje neke ožje skupine, tudi strokovno sestavljene, ki bo razčistila vsa temeljna vprašanja, potem tu aprobiramo ali to spremenimo. To bi bil način po mojem mnenju, kako bi se lahko lotili tega dela pri ustavi.

TONE PERŠAK: Ja jaz bi se tako kot drugi vsaj nekateri zavzel zato, da se če bi le bilo mogoče doseči ta sporazum, da bi se opredelili za čim krajšo ustavo, se pravi, da po možnosti še krajšo, kot je že osnutek in to iz moram reči predvsem iz tega razloga, ker čim začnemo govoriti o podrobnosti, čim začnemo govoriti o dodatnih predlogih, seveda pride do teh razlikovanj, ki imajo ideološki značaj, to je konec koncev že razrpava o osnutku znotraj te komisije pokazala.

Naj omenim primer tam okrog, ko smo razpravljali pravice staršev do načrtovanja družine oz. splava. Čim smo začeli o teh dodatnih predlogih govoriti ali pa o predlogih za spremembe so prišla ta razhajanja idejne ideološke narave takoj na dan. Mislim pa, da je seveda pogoj za to, da bi to dosegli ravno zaradi tega neke vrste bom rekel dogovor ali sporazum med temi parlamentarnimi strankami, ker zdaj se na nek način kaže, da seveda vsaka na nekem svojem področju pač želi uveljavljati nekatere zelo podrobne rešitve in mi bi morali v bistvu doseči ta sporazum, da bi se vse stranke na nek način tej težnji v čim večji možno meti odpovedale, ker drugače bomo prišli do tega, da bodo rekli ja saj na tem področju smo za to, da se še to ven da ali pa da je še krajše kot je zdaj ampak tukaj to pa mislim, da pa mora biti noter in zato to je ena stvar, za katero bi se na nek način zavzel zdaj ali je možno to v tem krogu, mislim pa, da je najbrž ta krog premalo, kar kaže že dosedanje izkušnje.

Mi smo tukaj na ustavni komisiji ob osnutku nekatere stvari vsaj do neke mere dogovorili, potem ko smo prišli pa v razpravo na zборе so pa seveda vse te iniciative tudi dosti podrobne v

posameznih primerih spet prišle na dan in to z enako intenzivnostjo, tako da to je ena stvar, za katero bi se zavzel, drugo kar je in v zvezi s tem tudi bi se izognili tem zadevam, pred katere nas postavljajo ti izidi javne razprave ob vsem tem popolnoma rešpiktiram to, kar je rekel gospod Potrč, da je seveda treba to zelo dobro proučiti, videti kaj je iz te javne razprave prišlo, vendar že branje teh pripomb koker smo jih imeli možnost kaže, da je to razpon strahoten na iste teme, da so si tu popolnoma nasprotujoča stališča iz te javne razprave in da v nekaterih primerih bo mogoče najti skupni imenovalac iz teh pripomb, iz nekaterih pa najbrž nemogoče.

Zelo se mi zdi, da bi bilo pametno, če bi čimprej prišli do tega, da bi te delovne skupine naredili, jaz jih vidim ampak to še ni nben predlog 6 recimo, ko sem šel na svoj nek pregled. Predstavljam si, da bi te delovne skupine bile sestavljene tako, nekako iz članov ustavne komisije po nekem pluralnem principu plus seveda strokovnjaki za ta področja in da bi te skupine seveda takoj začele delati in da bi potem prišle na to skupno sejo ustavne komisije spet z nekimi delovnimi predlogi teh posameznih poglavij ali rešitev.

Mislím pa, da pri tem pa seveda bi moralo biti izhodišče jaz mislim da v mnogih primerih se iz teh pripomb oz. predlogov vendarle da potegniti neko skupne težnje. Recimo tudi v tej razpravi, kot ste jo vi gospod predsednik omenil okrog parlamenta, ali naj bo enodomen ali je mogoče videti kaj je pravzaprav tendenca različnih predlogov in dostikrat je ta tendenca pravzaprav relativno so si te tendence relativno blizu

le da se izražajo skozi neke različne formalne predloge in če bi iz tega izhajali bi se po moje dalo priti do nekih rešitev, ki bi bile ki bi mogoče lahko zadovoljile tudi različne predlagatelje in zato se mi zdi važno to, da so te delovne skupine kot rečeno tudi iz nas članov sestavljene in to iz različnih taborov, ker bo mogoče potem že v teh delovnih skupinah lahko prišli do tega rezultata, ki bi nekako skupaj povzel različne težnje. Hvala.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Hvala lepa. Najprej mislim glede vašega predloga v prvem delu je treba vendarle se bolj jasno opredeliti, torej ne gre za to ali smo nekoliko bolj za ideološko vsebino ustave ali nekoliko manj in da se začnemo tukaj prepirati itn., ne moramo se odločiti zelo jasno, da ali ne, samo to

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: ... namreč čim rečemo približno "ja" ali približno "ne", potem bomo prišli zopet v iste vode kot smo sedaj. Bomo tudi tako prišli, če pa že a priori akceptiramo, potem je pa konec. Potem nismo nikamor naprej prišli.

TONE PERŠAK: Jaz se zavzemam za ta sporazum ravno na tej točki, da bi se z nekim sporazumom temu odpovedali, mislim dogovoru. Ni treba nič napisati.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Gre za stališče ustavne komisije, ki ga sedaj sprejema. S tem ni rečeno, da se morajo potem s stališčem ustavne komisije strinjati, ampak mi moramoProsim.

MIRAN POTRU: Mogoče je v tem tisto, kjer mogoče midva le različno misliva. Jaz sem namreč mnenja, da kakršenkoli principielen dogovor danes ob tem, da bomo vsi ugotavljali, da smo enotni, da to naj ne bo ideološka ustava. Ne bo mogla imeti za posledico eventuelno to, kar vi mislite, da bo potem mogoče v ak konkreten predlog skozi ta element reči, sploh o njem ne diskutiramo. Mi bomo pač o vsakem od teh predlogov ali pa določenem izboru predlogov morali diskutirati in se takrat konkretno odločiti. Zato bi jaz želel, da ostajamo na tej načelni poziciji. Ne ideološka ustava in da ne naštevam naprej. Ampak da pa kljub temu vemo, da to ne pomeni, da ne bo treba o mnogih stvareh konkretno diskusijo voditi, da ne bi imel kdo imel občutek, da smo s tem vso razpravo opravili. Nismo. In zato je treba čimprej organizirati, da bi po posameznih sklopih vprašanja začeli, ker takrat bomo videli, kaj gre za naše pojmovanje v ta kriterij ideološkosti, kaj pa ne gre in pravimo, da to ni nič ideološko, ampak je nek konkreten problem, o katerem imamo pač različen pogled in nekateri mislijo, ali pa mislimo, drugi pa obratno, da je sestavni del ustavnega teksta ali pa ne.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Da smo si na jasnem. Nihče ne predpostavlja, da bo prišla z neke ideološko aseptične ustave. To čisto gotovo, da ne, ker ustave brez ideologije, čisto teoretično sploh ni, ampak gre zato, da se načelno postavimo na takšno stališče. Samo za to gre. In da potem v naslednjem poskušamo mi izluščiti tista vprašanja, kjer smatramo, da obstojajo temeljne razlike, ki so pa ideološko obarvane. Da ta vprašanja izločimo in da poskušamo prav za ta vprašanja eventuelno, kolikor se ne moremo sami odločiti, oblikujemo tudi posebne komisije, ki te stvari podrobneje preučijo in predložijo svoje poglede in svoja stališča. Za to gre po mojem mnenju, ne. Meni se zdi popolnoma sami po sebi razumljivo, da tako naše stališče ne involvira našega odnosa čes, vsa javna razprava je za čez krov vreči. Mi moramo v vsakem primeru vse pripombe in sugestije iz javne razprave predelati, jih klasificirati, jih opredeliti po stališčih in vedeti kje so tiste temeljne razlike itn., to mora pa naša strokovna služba narediti. Mislim, da o tem ne bo nobenega dvoma. To mora na podlagi javne razprave videti, ker te poglavitne dileme in odprta vprašanja v osnutku ustave Republike Slovenije, kjer je naštetih 18 vprašanj, kjer bi bile potrebne načelne razprave. Ugotoviti je potrebno, ali je javna razprava navrgla tudi dodatna temeljna vprašanja, ki jih je treba k temu dodati. To moramo še ugotoviti, ne. Kdo želi še besedo? Toplak.

dr. LUDVIK TOPLAK: Hvala lepa. Bilo je že rečeno, želel bi naglasiti, da ustava je pravni in ne ideološki akt in če smo se tega v razgovorih sporazumeli, potem je veliko lažje eliminirati vse nepravne dikcije in predloge, ki so bili bodisi v osnutku bodisi kasneje v javni razpravi preloženi. Čim mi izdiferenciramo prvo vprašanje ali gre za pravne ali nepravne, pravna ali nepravna stališča, se moramo opredeliti za pravna. Ko smo ugotovili, da gre

za pravna stališča, je treba zdiferencirati ali gre za ustavno materijo ali neustavno materijo. In če smo ugotili, kaj je ustavna in kaj neustavna materija, mi imamo namreč že v osnutku, še več pa v javni razpravi nek nadno predloženih predlogov, ki niso niti približno ustavnega značaja. Pa naj gre za vprašanja profesionalizma poslancev ali za vprašanje, recimo, abortusa in podobno. In mislim, če smo te stvari razčistili, kar je lahko več ali manj, ampak res strokovno delo, potem ima komisija nadalje veliko lažje delo ali pa delovne skupine, kakorkoli se bo že organiziralo. Hvala lepa.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Vprašanje, ki adresira našega sekretarja komisije. Tu imamo teh 18 klasificiranih vprašanj. Ali je javna razprava pokazala, da moramo ta

DR. FRANCE BUČAR: da moramo ta spisek še dopolniti s pomembnimi vprašanji. Ali je to že narejeno, na tak način kot je tukaj narejeno, kratko jasno politično.

.....: Ta vprašanja so bila narejena pred javno razpravo, pravzaprav iz javne razprave vi niste dobili pregleda zadnji pregled ima 360 strani.

Predsednik DR. FRANCE BUČAR: Ne, vem ne gre za to, da tudi iz javne razprave ta vprašanja temeljna, ki se predlagajo kot temeljna, katera so različna, da jih na enak način klasificiramo kot so tukaj narejeni, kot je bilo pred razpravo narejeno.

Saj pravim, ali je to že narejeno ali šele bo, to da vidimo naše razprave zdajle.

.....: Ker gre za politična vprašanja je kriterij političen

Predsednik DR. FRANCE BUČAR: Vem, saj ne gre za to, da vi odgovore dobite, gre za to, da vprašanja postavite in rečete, to je politično vprašanje, tukaj se je skristaliziralo tako stališče, za to gre. Če to še ni narejeno, potem bo treba to narediti da bo komisija ta pregled imela, prosim.

DARJA LAVTIZAR: Ja jaz to predlagam, da bi res se konkretno lotili stvari v tem smislu, da bi oblikovali posamezne delovne skupine, kateri člani bi bili posamezniki iz te ustavne komisije in člani delovne skupine, ki je strokovne skupine, ki je pripravila osnutek, morda tudi predsedniki posameznih delovnih teles skupščine, ki so zelo podrobno obravnavala posamezna poglavja. Jaz konkretno vem, za svoj odbor o lokalni samoupravi, vem konkretno tudi za komisijo za politiko žensk, tam so se

ženske zelo pozorno lotile ravno tega poglavja in teh določb, ki govorijo o abortusu o pravici do načrtovanja družine in vsega tega. In mimo te komisije tudi ustavna komisija ne bo mogla to je nesporno. In da bi te skupine zdaj tako oblikovane se lotile posameznih poglavij, in bi naredile ta povzetek različnih stališč in odprtih vprašanj in potem bi lahko šli na širšo obravnavo v tej ustavni komisiji. In da bi se to kar konkretno dogovorili, če ne izgubljam čas. Jaz recimo dobro vem, da v nekaterih javnih razpravah je bilo navrženo nekaj povsem novih idej in recimo konkretno kot dr. Fleterski je zadnjič pisal v delu. On opozarja na neke vidike, ki jih ta osnutek ni zajel in so še drugi predlogi, ki jih moramo tehtno preštudirati in da bi se kar lotili po segmentih ker drugače ne bomo nikamor prišli. Zlasti ker se mudi.

Predsednik DR. FRANCE BUČAR: Se zelo strinjam, če hočemo te komisije mora spisek in evidenco problemov, ki so v tem je stvar, zato jaz zdajle to postavljam. Če to še ni narjeno potem moramo se zaenkrat verjetno ne bo kakšnih bistvenih razlik. Prosim.

MIRAN POTRČ: Jaz si praktično stvari tako predstavljam. Kolikor vem, se pregled teh pripomb, ki je seveda tehnična stvar in še nima nobene vsebine, se dela in po mojem bi bilo koristno nekaj skupin ljudi, zadolžiti, da iz tega pregleda naredi izvleče tisto kar se tisti skupaj dogovorijo da je vprašanje o katerem se je treba politično opredeliti ali ga vključiti ali ga ne vključiti in kako ga vključiti, skratka neka selekcija, ker tistih nekaj 100 strani pripomb, ki jih bomo mi vsi dobili ne

bomo vsi brali in ne bomo vsi imeli enakega odnosa do njih in jaz predlagam, sem tudi Feršaka tako zastopil, da nekaj skupin ljudi pluralno in strokovno sestavljenih ima v tej prvi fazi nalogo o posamezni sklopih, tisti spregled narediti in priti z enim ali 30 vprašanji s tistega sklopa, ki reče, to je zdaj ali dodatek teh načelnih ali precizacija teh načelnih odprtih vprašanj o katerih mi terjamo skupaj da se opravi razgovor.

Predsednik DR. FRANCE BUČAR: Samo to mora najprej narediti strokovna služba pri nas. to je naslednji korak zdaj. Prosim Starman.

STARMAN: Torej nekajkrat je bilo omenjeno, pravzaprav vprašanje odgovornosti do predlogov iz javne razprave, odgovornosti ustavne komisije in tudi skupščine kot take, da vseh tistih, ki so aktivno sodelovali, dali predloge, mislim tako posameznike kot delovna telesa skupščine, torej če se mi opredelimo za koncept bistveno skrčene ustave, bistveno drugače kot je današnji osnutek, gotovo groteh pripomb ne more dobiti svojega mesta v ustavi kot taki in mislim da bi morala ustavna komisija zavzeti stališče, da je to dragocen vsebinski prispevek k bodočemu zakonodajnemu urejanju. K bodočemu, tukaj imamo voljo ljudi, voljo razpravljalcev zakonodajnem urejanju. Za mene recimo ni ustavna materia vprašanje izvenzakonske skupnosti abortus vrsto drugih stvari tudi vprašanje nekih mandatov in tako naprej.

.....: Vendar okrog teh vprašanj ni bilo zbora kjer se nem bi o tem razpravljalo, da ne govorim spet o Zato naj ne bi bile te delovne skupine ustavne komisije obremenjene z tem kar je izšlo na teh 360 straneh zbranih propomb to je eno vprašanje. Drugo vprašanje pa je predlog, ki ga je dala gospa Lavtižarjeva. Vsa delovna telesa so nekako statusno obremenjena z svojo problematiko. Če mi vključimo v delovna telesa te ožje skupine ljudi ali pa predsednike iz teh delovnih skupin se bo šlo na širino uveljavljanje problematike teh delovnih skupin in to ni tisto kar vsaj po mojem mnenju je bistveno vprašanje. Recimo vprašanje ženske politike torej še in še razprav o tem, da mora biti v vsem tekstu državljani in državljanke in v vsem tekstu ženska posebej naslikana itn. Mislim, to so stvari, ki ne sodijo v ustavni tekst, da ne govorim o drugih vprašanjih, ki so jaz sem celotno predelal v celoti te pripombe ogromno je ponavljanje in ogromno stvari, ki so čisto delovno področje praktično področje nima veza z ustavnim tekstom. Toliko sem želel. Hvala.

FRANCE BUČAR: Moram kljub temu dati eno pripombo k vašemu izvajanju. Pazite naša tendenca ni čim krajšo ustavo. MI smo dejansko že vezani na izhodišča, ki so bila prezentirana v skupščini ki so bila sprejeta kot izhodišča in osnutek je bil narejen iz teh izhodišč tako da se pravi da od tega stališča ne odstopamo gre pravzaprav potem za razširitev in drugačno usmeritev, ki je nastala na podlagi skupščinske razprave in javne razprave. Zato je treba, to je treba jasno oblikovati. Ja prosim.

.....: Torej jaz se ne morem strinjati z gospodom starmanom, da recimo te ti predlogi, ki so izšli iz te komisije za žensko politiko da so deplasirani v tem smislu, da ne sodijo v ustavo. Namreč novi mednarodni akti najnovejši dosledno uporabljajo žensko in moško varianta izražanja se pravi

državljanke in državljani. Ženske in moški in tako naprej, tako, da je morda takšna trditev dejansko malo prihaja z zamudo mislim pa da je ustava tudi stvar dogovora in sedaj govoriti o tem ali sodi v ustavo ali ne ali je to ustavna materija ali ni je v nekem smislu tudi brezpredmetno kajti če je javna razprava pokazala, da je tukaj, da je prišlo do bistvenih razhajanj ali je to paše v ustavo ali ne je treba to vprašanje seveda še toliko bolj skrbno preučiti in če bi se v skupščini tako odločili, da to je stvar, ki sodi v ustavo potem je tudi brezpredmetno govoriti ali je to ustavna materija ali ne. Hvala.

.....: ... sem malo že bral te pripombe pa veliko sem hodil po teh javnih razpravah o ustavni o osnutku reči, da v precejšnji meri vendarle se koncentrirajo te pripombe iz javne razprave na nekatere izmed teh točk, ki smo jih mi v teh dilemah izpostavili in da bi se dalo te delovne skupine na nek način delno na podlagi tega tudi delati. Recimo jaz vidim eno tako samo za primer rečem ne skupino, ki bi se ukvarjalo s preambulo in temu splošnimi določbami s poudarkom, na prvem drugem tretjem členu ker na te tri člene je šlo največ pripomb recimo v tem sklopu. In tako naprej v tem smislu recimo v teh osemnajstih dilem prvi dve je mogoče združiti po mojem mnenju ker tudi problematika soupada kaj ta temelj recimo isto je kasneje ko govorimo recimo tam o parlament predsednik vlada, ker tudi je prav, da se to znotraj enega sklopa obravnava ne tudi kako bo parlament konstituiran in v kakšnem odnosu bo vlada do parlamenta in tudi kakšna bo funkcija predsednika. Moram povedati, da so glede tega tudi zelo instruktivni ti podatki jaz sem jih včeraj že imel priložnost videti iz javne razprave mogoče celo malo presenetljivo mesto in bodo zelo lahko v pomoč in na ta način si mislim, da bi nekako se dalo ne oblikovati skupine tako kot sem to za prvi primer

povedal.

BIZJAK: Ja jaz imam relativno konkreten predlog namreč lahko je sprejeti lahko ni meni se zdi nesmiselni iti po teh sedaj odprtih političnih vprašanjih oz. tistih, ki smo jih nakazali pred javno razpravo zdi se mi bolj smiselno, da gremo po poglavjih jaz konkretno ko sem gledal se mi zdi, da bi lahko bilo ene 6 takih skupin pri čemer bi prava obravnavala preambulo in splošne določbe pri splošnih določbah so tukaj tudi državni simboli eno od področij, ki

.....: s področji, ki se jih je treba resno lotiti, druga bi lahko pravice in svoboščine, tretja ekonomska in socialna razmerja, čeprav se ta dva pa tri malce prepletata, vendar pa mislim, da je v tej fazi še vedno smiselno razdeliti, četrta državna ureditev, peta samouprava s poudarkom na lokalni samoupravi in šesta ustavna zakonitost, ustavno sodišče in ustavno revizijski postopek, mislim kar nekje je podobna tematika, tako da kot rečemo zdi se mi, da naj bi taka skupina pač izluščila kot prvo tista nova politična vprašanja, ki se evenetualno v zvezi z določenim poglavjem pojavljajo, drugo bi poskušala povzeti pripombe in ugotoviti ali se da na osnovi pripomb že izkristalizirati nek tekst in s tem bi nekako prišla pred to našo celoto ustavno komisijo.

Mnenja sem, da bi tako skupino lahko sestavljalo po tri ali črtili člane ustavne komisije, pa po recimo kaj jaz vem dva do tri strokovnjake in da bi v enem roku 14 dni eno tako delo lahko bilo opravljeno. zelo konkretne mogoče je to sprejemljivo ali pa ne. Hvala.

CIRIL RIBIČIČ: Jaz sem hotel zelo podobno predlagati, skoraj vceloti se ujema to, jaz samo za ustavno sodstvo, sodstvo sem mislim, da bi to lahko šlo k političnemu sistemu, ampak ravno tako pet, šest skupin se mi ravno tako kaže, en za te uvodne probleme, potem en za politične sisteme, ekonomski sistem pravice pa pridemo pa regionalizem in samouprava, to bi bile te glavne skupine.

Jaz mislim, da ne moremo skupin oblikovati po političnih problemih, ki so sicer dobro zapisani v tem dokumentu poglavitnih

dilemah, ker moramo iti od vseh moramo iti skozi vse pripombe. Na vsako pripombo je treba dati odgovor. Jaz se strinjam da bo lahko velikokrat odgovor da je pripomba primerna, samo da ne spada v ustavo ali kaj podobnega, samo to je pač eden od možnih odgovorov, ustavna komisija na koncu mora predložiti dokument v katerem reče te in te pripombe smo upoštevali, teh pa nismo upoštevali. Zaradi tega bo treba pač skozi vse pripombe iti in povedati s katerimi se strinjamo in s katerimi ne.

Če jaz zdaj za nazaj gledam te poglavitne dileme mislim, da javna razprava govorila prav o njih, morda je v regionalizmu bilo nekaj več govora, kot je tukaj zapisano tukaj to deloma prikrito pri dvodomnem sistemu pa deloma pri lokalni samoupravi, pa o teh vprašanjih, ki so zdaj bila tukaj že sprožena okrog ženskega vprašanja, splava s tem povezanimi vprašanji je bilo kar precej razprave. Tukaj se mi kažejo neke dodatne elemente, ki jih prej nismo predvidevali, da bodo imeli takšno težo v razpravi, samo kot rečeno po mojem mnenju je treba iti od pripombe do pripombe, do vsake pripombe zavzeti stališče in to seveda ne moremo v takšnem obsegu ampak je treba narediti v okviru teh delovnih skupin in jaz se tudi strinjam, da če bi temeljito delale in če jih lahko hitro imenujemo, da je v 14 dneh možno ustavni komisiji predložiti stališča in reči te in te pripombe se sprejemajo, te in te se zavračajo, zraven dati kratko argumentacijo in potem bi šli na ustavni komisiji lahko skozi te pripombe, se pa strinjam, morda bi sporedno pas potekalo v okviru koordinacije skupaj zato strokovno delovno skupino neko politično usklajevanje strank v teh temeljnih dilemah.

Morda, če bi to sporedno potekalo ker vendarle zdaj v vodstvu strank pa vsi vemo katere so bistvene stvari pri katerih želimo vztrajati in kjer bi neko politično usklajevanje vzporedno s tem delom delovnih skupin lahko že začelo se, ker tukaj ne potrebujemo kaj jaz vem odgovora na vsako obrobno dilemo, ker vemo kje so tiste bistvene stvari, kjer so razlike in kjer je vprašanje le možno doseči takšno soglasje med strankami in poslanci, da lahko dvotretinska večina podana. Lahko pa se seveda s tem političnim usklajevanjem čaka na tisto naslednjo fazo, ampak morda bi bilo boljše s tem začeti prej.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: No dobro, zdaj kakorkoli, zdaj ali se odločimo za po tem spisku ali po nekako bolj strukturarno po sami skupščinski v ustavnem tekstu, to je zdaj čisto zame irulalno vprašanje, gre samo zato, da mora imeti tudi te skupine nek kriterij bi morale imeti, mi moramo zdaj ta kriterij določiti. Enega smo že določili, to se pravi, da poskušamo, poudarjam poskušamo, narediti izključno formalno pravni vidik kot ključni za formulacijo ustave in nažalost bo če tega vprašanja se ne lotimo naprej ga bomo pa pozneje morali, to pa sigurno. Politična vprašanja bodo tista odločilna ob katerih se bomo tukaj, se bodo mnenja to je popolnoma jasno, to se pravi zdaj lahko pravzaprav samo tole prvo fazo, jaz si v nobenem primeru ne predstavljam drugače, kot tudi če se lotimo po tem spisku enega od vprašanj, da bo morala tista grupa iti skozi vse pripombe, ki se nanašajo na to materijo, to je pa popolnoma jasno.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Dobro. Ali mogoče še kdo želi k tej načelni razpravi še kakšno misel svojo dodati.

dr. LUDVIK TOPLAK: Jaz bi ponovno pozval, da se zadolži neko delovno skupino, ki bo ne samo zdiferencirala formalno pravno od nepravno materijo, ampak dalje, ustavno od neustavne materije. Da ne bi mi sedaj naslednje tri mesece v obliki nekih pluralno in strokovno in političnih delovnih skupin širili politične in podaljševali politične razprave. Mi pišemo ustavo. In gre za ustavni akt, zato bi predlagal, da delovna skupina zdiferencira, analizira celotno gradivo med pravno in nepravno v prvi fazi, v drugi fazi med ustavno in neustavno materijo. Potem pa se delovne skupine vključijo s tem, da so osnovna izhodišča upoštevana. Hvala.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Tukaj imamo nekaj pravnih teoretikov za ustavo. Ali lahko oni povedo, da v teoriji obstoja kakšen kriterij - formalno pravni - kaj spada v ustavo in kaj ne? Vprašanja so politična, kaj sodi v ustavo. Se pravi, se ne moremo tega na formalno pravni način... jaz bi bil navdušen, če bi lahko kaj takega profesorjev pooblastimo pa naredimo ustavo.

dr. LUDVIK TOPLAK: Če smem plicirati na to. Mi vendarle vemo, da v primerjalnem ustavnem pravu v evropskih prilikah se približno ve 99 % kaj je ustavna materija in kaj ne neustavna materija. In da je morebiti en procent tistih vprašanj, ki so mejna. S tem, da, če rečem evropska, gre vendarle za razliko med ustavo, kjer so se sprejemali enostavni teksti, ki so se sprejemali v šestdesetih, sedemdesetih letih ali pod vplivom določenih ideoloških političnih koncepcij v določenih zgodovinskih obdobjih in recimo standarnimi evropskimi ustavami, kar vemo, ki držijo skozi desetletja ali stoletja. Hvala.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: S tem se strinjam, da ne bo

Potrč mislil, da nam primerjalno lahko si pomagamo s tem, kar imajo posamezne ustave. To je druga stvar. S tem se pa strinjam, absolutno. Dobro. Ali lahko sedaj naredimo kakšen konkreten korak naprej od te načelne razprave? Prosim.

dr. CIRIL RIBIČIČ: ... bi opozoril. Zdi se mi, da moramo tako skupine oblikovati in tako materijo razdeliti, da se jasno ve kam spada kakšno vprašanje, da moramo za vse pripombe vedeti v katero skupino "pašejo" in zaradi tega se jaz bolj nagibam, da gremo po strukturi ustave kot pa po strukturi političnih problemov. Samo to se mi zdi....

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: V redu. Ali potem lahko kar začnemo. Zagar prosim.

ZVONE ZAGAR: Jaz vi v osnovi podprl gospod Toplaka, vendar pa nas očitno tudi pravna vprašanja niso samo pravna, ampak predvsem politična. Zato bi osebno podprl tiste, ki predlagajo določitev področij. Podobno sam razmišljam kot sta razmišljala gospod Peršak in gospod Bizjak. Predvsem bi pa predlagal, da takoj, že danes, formiramo skupine, ki bodo ta področja obdelovala, ker to se lahko naredil. S tem se ne bo ničesar prejudiciralo in ne bo ničesar niti izbugljeno niti zamujeno niti ne bomo ničesar prehitevali. Hvala lepa.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Hvala lepa. Če smem adresirati še eno vprašanje na člane sedanje strokovne komisije. Zelel bi čisto informativno tudi njihov pogled kaj, kako oni gledajo na te predloge, ki so bili sedaj dani in na naša stališča.

.....: Gospod predsednik, si malo mogoče po naši krivdi tudi narobe interpretiral ta naš sklep o samorazpustu. Prvič je bila naša skupina razpuščena že takrat, ko je njen mandat potekel, ko smo izdelali to delovno besedilo osnutka. ...Je dejansko z upravljanjem ... delom njen mandat potekel. Tako, da se

nismo niti razpustili, enostavno nas od takrat več ni. Smo pa sodelovali na tej ustavni komisiji zato, da pomagamo pri razlagi teh stvari, ki so bile formulirane. To je eno. Drugo. Mi, ko smo se dobili in se odločili, da v tem sestavi in na ta način ne bi več bili pripravljene delati nismo. To je pa izrečno. Tega storili zato, ker bi smatrali, da je to naše delo inkompatibilno z ustavno sodno funkcijo, ker ustavno sodišče samo je svoja stališča o inkompatibilnosti formuliralo in nikjer se nismo postavili nikoli na stališče, da sodelovanje pri koncipiranju nove ustave je nezdržljivo. Tu ni nobenih formalnih stališč ustavnega sodišča ni, niti v ustavi teh formulacij ni, niti v mednarodnih primerjavah teh stališč nismo mogli zaslediti. Pač pa smo, so se pojavljali neki očitki, ampak na njih se nismo opirali izrečno. Pač smo smatrali, da na ta način naša skupina, kot je do sedaj delala ne more delati več, ker je bilo iz javne razprave toliko tehnik predlogov, približno en meter v višino, je teh tekstov, da jih ne moremo "prebaviti" in da zahteva nadaljnja faza izjemno, bi rekel, odgovorno strokovno delo in predvsem natanko to smer, v katero je šla sedanja razprava, da moramo formulirati kakih deset ožjih strokovnih skupin in pritegniti še druge strokovnjake, ki bodo napisali te, recimo, krajše elaborate po posameznih teh ustavnih področjih kot je kolega Ribičič jih omenil. Jaz sam sem razmišljal ne samo o petih, šestih, ampak o približno desetih, dvanajstih, ampak to je sedaj čisto vprašanje funkcionalnosti dela in v teh skupinah bi pa bili pripravljene delati, npr. Ferenc je rekel, da pri človekovih pravicah je sam pripravljen ne da bi bil pozvan napisati en strokovni tekst na osnovi pripomb iz javne razprave in tako naprej vsi mi. Dodatno k tej razčlenjenosti dela po grupah smo tudi smatrali, da bi bilo skoraj nujno potrebno poleg politične koordinacije ustavnih pa še neka strokovna

sintetična koordinacija, ne samo teh deset, dvanajst parcialnih strokovnih pogledov, ampak še nek bolj celovit sintetičen pogled spet izrazito strokovne narave na predlog ustave

.....: (nad.) predlog ustave in potem smo tu mislili, da končno delo bi pa lahko opravila neka zelo majhna redakcijska skupina, spet strokovna, ki bi se oprla na politično orientacijo, sklepe Ustavne komisije skupščine na vse elaborate, parcialne in nekega sintetičnega in potem prišla osnutkom predloga. Tako, da se mi zdi, da smo se malo narobe razumeli. Verjetno si ti reagiral bolj na te očitke iz nekaterih krogov o tej inkopatibilnosti. Mi sami nimamo teh problemov.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Mislim, da popolnoma vaš prispevek potrjuje smer diskusije v kateri smo se sedaj gibali. Jaz pa posebej opozoril na to, da izvajanje, sestavina vašega izvajanja, o tem da je potrebno poleg teh parcialnih komisij oz. elaboratov kljub temu še narediti končno eno sintetično, to se pravi eno strokovno, ki bo dala eno sintezo, pri čemer domnevam oz. vnaprej zavzemam stališče, da bo verjetno treba tudi stališča teh strokovnih komisij potrebno eventuelno tudi redigirati in tudi mogoče na določen način, torej uskladiti v vsakem primeru, mogoče tudi spremeniti njihova stališča, ne zaradi tega, ker bi sama niso sebi bila napačna ampak, ker v ta sintetični kontekst ali ne bi spadala ali pa je treba še razširiti ali kakorkoli. Zato mislim da bi to komisijo oz. ta del še posebej imenovali že zdaj ali pa pozneje. To se popolnoma strinjam. Hvala lepa.

Se zdaj lahko zmenimo naprej, da bi se kar določilo področja za posamezne komisije? Dobro. Potem gremo lahko kar po besedilu ustave, pa boste vi povedali svoja mnenja. To se pravi preambula in splošne določbe je lahko en sklop vprašanj. Pravice in svoboščine človeka in državljana, mislim, da je to lahko en sam sklop celoten, čeprav obsega zelo, zelo širok spekter vseh vprašanj, ampak mislim, da je to lahko zopet ena od teh komisij. (a socialno-ekonomska....) Ne, jaz bi pa to posebej dal, ker to

gre čisto za materijo, ki bo pa verjetno tudi močno ideološko obarvana oz. tu se bomo morali tudi s tem problemom spoprijeti ekonomska in socialna vprašanja. Recimo vaše stališče je samoupravljanje mora priti v ustavo oz. soupravljanje, oprostite. Tudi to je lahko vprašanje, to je že ideologija. Skratka to je eno takih vprašanj, ki imajo politično 'kolotacijo'. (Nekdo govori v ozadju). Jaz mislim, da bi bilo to.

Državno ureditev pa mislim, da bi jaz malo razbil. Najprej vprašanje sestave samega parlamenta. To je gotovo en sklop vprašanj, ki mislim, da zahtevajo samostojno obravnavo, ker niso tako majhna po svojem obsegu, ker tu gre za vprašanje sestave parlamenta, ki ni samo čisto mehanične narave, ampak je globoko ideološko vprašanje, ki se tudi nanaša potem recimo na vrsto drugih vprašanj. Če vzamete konkretno regionalna struktura recimo parlamentov.....je odvisna od vprašanj, kako so rešena v lokalni samoupravi. To samo ponovno govori za tisto, kar je Jamrek, zato ni treba na koncu še en tak sintetičen pogled urediti. Dobro.

Naslednje vprašanje je vprašanje vlade in predsedstva. Jaz mislim, da bi nekako spadalo skupaj, ker gre za področja, ki so ne samo komplementarna, ampak so notranje soodvisna, kajne. Dobro, jaz sem namenoma rabil ta nevtralni pluralni izraz predsedstvo, kar pa seveda nemojega pogleda kakšen mora biti.

Vprašanje uprave, ki ima sicer tukaj zelo majhen prostor oz. želim vaše mnenje izvedeti ali bi za upravo posebno skupino imenovali, ki sicer (govorijo v ozadju)

FRANCE BUČAR: seveda so povedali samo so zelo kompleksni dobro jaz nimam nič proti če se da lahko dobor recmo to so trije sklopi vprašanj bomo videli če lahko kar v eni komisiji jih potem povežemo. Dobro. Potem je vprašanje ja jaz mislim to pa je prašanje potem lahko posebej pogledjte uprava vojska ne recimo tožilstvo in tako naprej to uprava, sodstvo, tožilstvo pa tako naprej to mislim, da bi lahko en sklop vprašanj. Ja tisto bo pa vprašanje. Potem naslednje področje samostojno je samouprava lokalna druga samouprava in končno je tu še vprašanje ustavnega sodstva ki je potrebno ker ne vem če smo tule dosti posvetili zadosti ne prostora ampak mislim tehtnega razmisleka ne potem, pa v to bi jaz vključil tudi vprašanje spremembe ustve, ki je zopet lahko zelo pomembno vprašanje kajne samo na sebi ampak jaz bi ga povezal v ta sklop ustavno sodstvo je ustavna zaščita ker seveda spada seveda smiselno seveda tudi v to področje je sedaj jpa vprašanje prehodnih določb kako zgloda sedaj za je stvar popolnoma jasna na prehodne določbe ali čmo za to posebno skupino imenovati, ki naj bi pripravila tudi ustavni zakon za izvedbo oz. vsaj dala nekaj izhodišča za ta ustavni zakon in ki naj bi pravzparav tudi proučila sedajle zlasti če gremo bolj na hitro ne vem če se to da izvesti tudi vprašanje odnosa do sedanje ustve. Ker kot smo slišali jaz sem bolj iz časopisa prebral da sedanja vlada predlaga, da bi že v sedanjem sedanji fazi šli na določene ustavne spremembe obstoječe ustave ali lahko tukaj Janko Lojze kaj pove. Ja ne vem ni to povezano če ne bomo sprejeli ustave. Ustave ne bomo takoj sprejeli. Ne tako hitro je gotovo ne bomo sprejeli ker kolikor naj je hitro potrebno takoj sedajle ukrepanje v če poslušajte jaz vas opozarjam na da ne bom jaz potem dramtiziral potem na resnost položaja mi smo vezani na 6-mesečni rok ne za izvedbo plebiscita in pri čemer smo ene pol meseca

uamudili ne bom rekel zamudili torej smo že porabili. Dobro je tako za to bo mislim, da tule eventuelno bo treba sprejemati verjetno vrsto zakonov, ki pa mogoče ne bodo v skaldu z obstoječo ustavo. Prosim gospoda Jankota če nam tule lahko kaj pove, kaj pomaga.

JANKO LOJZE: Na seji IS, ki je bila v petek smo nekako delovno oblikovali tiste tri zasnove treh dokumentov oz. štirih. Med njimi najpomembnejši je tudi neki prispevek IS, da bi z dodatnimi ustvnimi amandmaji premestili to zadrego, ki nastaja mi imamo tudi enkrat v enem mesecu dveh še ne bomo imeli nove republiške ustave. No in tu smo želeli dati neko generalno pooblastilo za graditve vodnega pravnega sistema potem pooblastilo za tako imenovano razvezo federacije in seveda tudi že izhodišče za ustavni zakon, ki bo vse to izpeljal. Menili pa smo da bi bilo potrebno na ustvni komisiji potem dokončno ugotoviti glede na argumente ali bo možno vse te reči urejevati samo z ustavnimi zakoni oz. z ustavnim zakonom ali vendarle rabimo še en dodatni dopolnilni ustavni amandma v tem smislu in jaz računam da tekom jutrišnjega dne bo IS uradno poslal ustavni komisiji to ni bilo namreč mogoče včeraj in danes to narediti so bile na seji IS še določene sugestije prisotne in na podlagi teh sugestij bomo tekom današnjega in jutrišnjega dne dokončno oblikovali to zasnovo za ta gradiva, ki jih bomo ustavni komisiji poslali.

FRANCE BUČAR: Dobro potem bi pomogče s to s tem področjem počakali mislim počakali sedaj ga zaenkrat opredelimo ko tisto področje ki bo deležno posebej pozornosti v vsakem primeru bo treba k tem stališčem IS izvzeti svoje lastno stališče s te ustavne komisije in je mojgoče dobro če bi potem s tem tudi računali kot delovnim področjem. Hvala lepa. Sedaj mogoče so še kakšne drugačni dodatni predlogi. Ni. To se pravi se strinjamo

s tako razdelitvijo amaterije po telih strokovnih skupinah

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Sedaj kar se tiče roka, tukaj je bil omenjen rok štirinajst dni, jaz nisem nič skeptičen, da se bo to dalo v 14-tih dneh dalo narediti, poleg tega pa tudi treba ni, ker če dobimo vseh komisij kar naenkrat ves material, saj ga ne moremo mi predelati, dobro ampak fajn bi pa bilo, če bi prva komisija že nam prišla čimprej s svojimi stališči, to se pravi, da lahko sigurno tale komisija te stvari obravnava. Dobro.

A se zdaj že lahko preidemo, a ste vi hotel kaj, prosim ja.

SEKERES: Jaz bi samo vprašal, katero skupino bi potem uvrstili še narodnost, mislim za obdelovanje sploh
Hvala.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: To se pravi, jaz tudi mislim, da ni treba, da je da so manjšine in tako naprej izločeno posebno področje, ampak spada povsod ja v redu. Hvala.

Dobro, a potem lahko mi preidemo kar še en korak naprej še bolj konkretno, ali že lahko mogoče imenujemo kakšne skupine, če smo v tem sestavu sposobni kaj takega narediti. Prosim.

MIRAN POTRČ: Glede tega sledeč predlog, da bi ta politična koordinacija, ki jo vi vodite se mogoče danes ali pa jutri sestala in pripravila te predloge. Bojim se, če bomo zdaj tukaj vsak dajali predlog, da bomo težko prišli skupaj, ker to je najbrž treba malo celoto videti, da se potem pokrije štiri, pet ljudi v eni skupini, kjer je to le malo strankarsko sestavljeno, malo je treba vsak v svoji hiši, zdaj če vemo za te skupine oceniti kdo bi tisti bili, ki bi bili pripravljeni in ki imajo finiteto do posameznih področij in mogoče bi dali sugestijo strankam, da o tem do jutrišnjega dneva recimo malo razmislijo,

pa da jutri vi skličete to politično koordinacijo in da tam pripravite ta mislim politično koordinacijo ustavne komisije in tam pripravite ta predlog.

Bojim se, da bi danes tu trajalo dolgo časa in na koncu ne bi bilo možno nič drugega narediti, kot evenetuelno ideje dati, ki bi jih potem šele kasneje potrjevali.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: No saj to v vsakem primeru, namreč kajti jaz sem hotel izkoristiti ta fundus informacij, ki zdaj lahko začnemo, prosim ja.

CIRIL RIBIČIČ: Tukaj je nekaj idej ali bodo širša ali jih bo šest ali devet ali pa od pet do devet so te ideje. Zdaj jaz se bojim tega razdrobitve, če vzporedno ne bo delala ta politična koordinacija. Če se mi dogovorimo, da sporedno dela oz. da zavzema svoja stališča neka koordinacija v kateri so vse stranke zastopane preden pride to na ustavno komisijo, zaradi tega, da dobimo neko podlago, ki je tudi že politično usklajena in ne samo strokovno dobro pripravljena, potem je lahko veliko teh skupin. Če pa tega ne bo, bi pa bil jaz za največ štiri, pet skupin, ki jih lahko tako sestavimo, da bodo istočasno ponudile tudi stvari, ki iz tega vidika političnega usklajevanja ne bodo v ustavni komisiji sporne.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: No jaz osebno mislim, da mora pri teli komisiji morali priti s predlogom, ki bo strokovno obdelan in tudi politično usklajen. Jambrek prosim.

JAMBREK: Bi smel imeli en čisto tehnični menedžment tipa predlog. Jaz bi predlagal ustavni komisiji oz. njeni politični koordinaciji iz izkušenj osebnih, da krepko premisli o nosilcu

kate skupine in da naj bo to tisti, ki je pravzaprav organizator dela v skupini in ki je sposoben tudi sam formulirati nek končni ebalurat ali pa neko ali je to 10 strani ali je to 50 strani, ali je to 5 strani, odvisno od njega, ampak da je strokovno pisan tehtno napisan in da je to nek človek kot avtorju in kot neko ustavna komisija zaupa, potem bi pa rekel od tu dalje pa niso stvari več tako važne bi jaz njemu dal mandat, da izbere okoli sebe krog sodelavcev po svoji lastni presoji, mi mu lahko sugeriramo oz. ustavna komisija bi lahko sugerira 5, 10 imen, ki bi prišle v poštev, ampak tu več ni vprašanje kdo ampak čimveč potencialov izkoristiti. Imena nosilcev so izjemno važna, če hočete uspeh imeti obenem.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: No jaz se s tem strinjam, samo zdaj je nastalo vprašanje koliko ali lahko ima take kompetence posamezni vodja skupine, ker gre tukaj za v vsakem primeru se bo soočal s političnim sestavom te komisije, torej strokovne strokovnjaki bi lahko pritegnil politični del komisije v vsakem primeru bo moral neko uskladiti. Prosim ja.

TONE PERSAK: No jaz sem, no saj zdaj ste že vi sam nakazal. Jaz tudi mislim, da bi mi dobro lahko že danes do neke mere gotovo lahko danes, tu mora zagotoviti predvsem ta pluralistični sestav teh skupin. Mi bi morali ustavne komisije določiti tri, štiri ljudi, ki bi pokrili nekako to, ker če se v teh skupinah ne bo prišlo do določene uskladitve, potem je to delo zastonj.

STONE PERSAK: Potem je to delo zastoj in namen teh skupin naj bi bil ravno to, da bi mi prišli do neke politične osnovne uskladitve znotraj teh skupin ob pomoči teh strokovnjakov, dveh treh štirih, ne vem koliko bi jih pač v vsako skupino pritegnili, koliko jih je za posamezno področje tudi. Predvsem v to smer, zato se mi zdi, da bi nekaj o tem lahko začeli pogovarjati že zdaj. Saj kdo bi to skupino organiziral recimo in tisto, kar je pa nujno je pa to, da je pluralno sestavljeno.

Predsednik DR. FRANCE BUČAR: Dobro, hvala lepa. Zagor vi ste hoteli še nekaj, prosim.

ZAGAR: Jaz bi opozoril na eno zadevo, ki se je pokazala že do zdaj. Namreč samo že ustavna komisija je bila dostikrat postavljena pod vprašaj, ker se je pojavila neka druga distanca, to je bil sploh strank, oz. poslanskih klubov, kjer to vse potem kar je ustavna komisija naredila postavila na glavo. Smisel teh skupin, ki bi ustanavljali je samo v tem, če bodo te skupine lahko čisto avtonomno in svobodno delovale in da bodo tisto delo, ki ga bodo naredile potem tudi imela neko težo. Če tega ne bo, potem je nesmiselno vsako delo in po mojem mnenju zapravljanje dragocenega časa, ki ga imamo vsi verjetno premalo. Zato bi predlagal da se skupine take, ki imajo vsa pooblastila, to je čisto enostavno saj smo vsi v nekih strankah in ne vidim nekih bistvenih problemov, da bi potem neka druga spet strankarska skupina ali organ te iste skupino demantiral. Tukaj bi bilo zelo smiselno, da se dogovorimo zakaj gre. Ker poudarjam, še enkrat vsi smo predstavniki stran in tudi ta ustavna komisija je sestavljena iz predstavnikov strank in ni nobenega razloga, pa še

nekaj novi organ, ki je enako sestavljen strank to spreminja. Enako velja tudi za te skupine. Hvala lepa.

Fredsednik FRANCE BUČAR: Hvala lepa. No, potem na podlagi tega tudi meni bolj skristaliziralo mnenje pogled tele komisije, pazite jaz vedno zelo na hitro da mi mogoče že danes tukaj imenovali nosilce teh skupin. Da damo tem nosilcem teh skupin določena pooblastila, da si prvič izbere strokovni tim, mislim, ta strokovni del. Hkrati bil pa vodja te komisije ali podkomisije, kakorkoli imenujemo, pa odgovoren za to, da hkrati že usklajuje s političnimi strankami. Se pravi, da ne bo komisija sama nosilec političnega dogovarjanja. Ampak da komisija že vnaprej poskuša z posameznimi strankami in s klubi že vskladiti tako, da če komisija pride s svojim predlogom, pomeni, da je predlog že med strankarsko usklajen. Ker drugače pa nam to vprašanje semle, nismo nič dosegli.

In potem bi moral pač vodja skupine to nalogo prevzeti. Tako da bi vodja skupine se pojavil pred ustavno komisijo bi rekel, evo to je že sporazum med strankami. To ima pa smisel. Dobro, smem jaz zdaj po tej metodi, zdaj smo tukaj posamezna področja definirali, bo mogoče tukaj med nami kakšne prostovoljce, ki se javljajo za vodstvo kakšne komisije, podkomisije, to bi bilo zelo imenitno. Prosim.

MIRAN POTRČ: Ne na zadnji del, ne javljam, se za prostovoljca, ampak na tole vašo idejo. Jaz sem za to, sem pa tudi skeptičen zdaj 9 ali 7 ali 6 skupin sposobnih vsak posebej opravljati vso to koordinacijo. Moram reči, da sem si praktično stvar zamišljal približno tako, da bi zadolžitev vseh teh skupin

bila naslednja.

Pregled pripomb in selekcija pripomb da rečem na tri dele. Prvič. Skupna ugotovitev, kaj nesporno po mnenju te skupine ne sodi v ustavno besedilo.

Drugič. Selekcija tistih vprašanj glede katerih ta skupina sodi, da bi jih bilo smoterno v ustavo vključiti in že je sposobna tudi sporazumno oblikovati določeno idejo predloga, ki še ni povsem precizirana ampak kaže smer, kaj naj bi bila ustavna rešitev. In

Tretjič. Tista vprašanja, glede katerih se politično ta skupina ni uspela dogovoriti ali sodijo ali ne, oz. kaj in kakšna naj bi bila rešitev in da bi to te skupine res v relativno kratkem času opravila. Mislim, da bi kot naslednja faza ta pregled moral priti ki za mene pomeni, da bi zdaj recimo 100 problemov v okviru ene skupine vse skupaj zreducirano na te tri skupine vprašanj pa bo 10 problemov, da to pride potem politični koordinaciji in da politična koordinacija kjer so pa

MIRAN POTRČ: (nad.) kje so pa vse stranke in ki jo vi vodite naredi en pregled in da potem to gre pa res v stranke in da se stranke opredelijo in rečejo soglašamo s problemi in s temi posameznimi predlogi rešitev ali pa, da je tu narejena tista selekcija, ker potem smo kolikor tolikor pošteni vsi med seboj, da to selekcijo bistveno ne širimo oz. ne ogrožamo. Pa da rečemo ostalo je pet ali dvajset vprašanj, o katerih zdaj vodimo najresnejšo razpravo, kjer so res različni pogledi, ker jaz se tega bojim, če tu ne bo prišlo do strank pa do klubov, kakorkoli jih imenujete z nekim korektnim medsebojnim odnosom Ustavne komisije do klubov in še bolj klubov oz. strank do ustavne komisije, da se nam bo potem dogodilo to, kar se je nam dogodilo to, kar se nam je dogodilo v prvi fazi, da bomo rekli saj smo že skoraj na koncu in potem, ko bomo začeli diskutirati, bomo pa ugotovili, da nismo na koncu, ampak smo šele na začetku. Zato se mi zdi ta selekcija toliko pomembna, ker potem bi mi vedeli, na kaj kateri sklop vprašanj se je dejansko moral politično in strokovno koncentrirati, kaj je pa tisti del, kjer smo se ali dogovorili ali pa jih izločili, da enostavno po naši skupni oceni niso ustavna materija.

Fredsednik dr. FRANCE BUČAR: Mislím, da je to pravzaprav bolj vprašanje metodologije, če vsak vodja te komisije se bo s temi vprašanji moral soočati. Zdaj kako bo, jaz si predstavljam, da v vsakem primeru bo moral takole postopati, saj drugače ne more priti do nekega rezultata in tudi sem prepričan, da nihče ne bo skoraj v stanju, da bi prišel, to je pa do kraja usklajeno. To bo najbrž še ostalo.

MIRAN POTRČ: Bistvo mojega predloga ni bilo samo tisto tri skupine vprašanj, ampak to, da bi le politična koordinacija Ustavne komisije bila tista, ki je to sintezo dolžna narediti in

ki je dolžna potem do političnih strank in do klubov imeti nek odnos. Ker če ne bo tega skupnega, potem se bojim, da vsak zase, kdorkoli bo vodja te skupine, te koordinacije s strankami, ne bo mogel najbrž na ustrezen način opraviti. To je bilo moje vprašanje.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Verjetno. Jaz to predpostavljam, da bo treba to še nekjeAnderlič prosim.

Gospod ANDERLIČ: Ne vem ali se že ne moremo končno dogovoriti, kaj tale Ustavna komisija je. Jaz bi resnično bil zato, da popolnoma izločimo vzporedno dogovarjanje o posameznih rešitvah v ustavi na kakšnih sestankih vodij strank, kajti dva primera sta taka. Kako okrog osnutka, kakor tudi pri zakonu o plebiscitu, ko smo se osmešili kot Ustavna komisija, predlagamo eno rešitev, drugo rešitev, potem se sprejme neki dogovor med strankami, pa na osnovi tega mi ponovno potem razpravljamo, dobimo na mizo predlog vlade itn. Spomnite se tega in jaz mislim, da mora Ustavna komisija s temi skupinami, vključno seveda s koordinacijo Ustavne komisije, ne pa s kakršnokoli drugo koordinacijo pripraviti varianto, potem se pa naj stranke na kakršenkoli način, v kakršnikoli oblik pogovarjajo, dogovarjajo, opredeljujejo do teh stvari. Ustavna komisija mora imeti svoj odnos do skupščine, do ustreznih teles ostalih v skupščini, v skupščini je bila tudi imenovana in jaz resnično ne bi pristal na to, da se bo vmes opredeljevalo na kakršnihkoli drugih sestankih pa bo to zavezujoče za Ustavno komisijo ali o ideološkosti ali manjideološkosti ali česarkoli drugega, kar naj bi bilo temeljno poslanstvo te Ustavne komisije, da to opravi. Hvala lepa.

.....: Moj predlog je čisto kratek. Za vodje teh skupin bi predlagal, da so člani koordinacije. Ali tiste koordinacije, ki zdaj obstoji ali pa če se razširi še s kakšnim

drugim oz. da tako postavimo, da tisti, ki je imenovan za vodjo te skupine, s tem postane po položaju član te koordinacije Ustavne komisije. S tem bi potem povezali ob vsakem tem vodju je pa en član, ki je s strokovnega vidika zadolžen, najboljši poznavalec te materije, ki bi ga črpali iz teh fondov strokovnjakov s tega področja. S tem bi kombinirali strokoven pristop s političnim usklajevanjem in tisto, kar bi na ta način prišlo pod Ustavno komisijo, bi že imelo to temeljno strokovno utemeljitev in politično uskladitev.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Ja, vodje teh skupin bi praktično formirali to koordinacijo. To so koordinacije pravzaprav. Kolešnik.

KOLEŠNIK CIRIL: Jaz že sedaj tole uro in pol poslušam, ampak človek ima res pravi občutek, da želimo priti do nove ustave, pa neke mešane občutek ob vsem tem. Ampak ne gre zato, gre zato, kakšna, če pogledamo nazaj delo Ustavne komisije, potem prav gotovo vidimo že neko prakso. Mimo te prakse očitno zaenkrat in pa še nekaj časa ne bomo zmogli. To, o čemer je gospod Anderlič govoril mislim, da je vredno posluha

.....: Posluha in tudi mogoče kakšnih več besed ne samo toliko kot je bilo izrečeno. Ker na tem se oreh tre. Nič niti na eni drugi stvari ne kot samo na tej stvari. To pomeni, predlagam, da tisti centri moči, ki v bistvu delujejo ker to jprav gotovo ta ustavna komisija ni takšna kot je ta trenutek ke očitno je karkoli je ustvna komisija poskušala doreči je bilo čestokrat to kar je tudi gospod Anderlič rekel spremenjeno. Čestokrat je bila dezuirana in je bilo spremenjeno. Sedaj jaz opozarjam kakorkoli bi gledali in imeli pripombe na to kar sem rekel to je dejansko in mislim, da ti centri, ki so v bistvu centi v bistvu morajo stvar doreči ker bojim se ves napor danes, ki ga bomo mi vložili in imenovali takšen ali drugačne vodje se lahko izblini oz. razblini in pridemo potem pred gotovo dejstvo na drugem sestanku ustvne komisije kjer bo to verjetno spremenjeno. Zato predlagam in se mi zdi da je zelo uredu da se določijo področja da pa vodje teh delovanje teh področij oz. vodij, ki bi vodile delovanje obravnavo pripomb in vseh ostalih materialov pač jih imenujejo tisti center ki je že do danes deloval jaz ga nočem imenovati vemo pa vsi za kaj gre in potem ti vodje, ki bodo tako imenovani pač tudi z določenimi člani ustavne komisije dopolnijo te skupine petih do devetih pač primerno področju ki bo delovalo in na ta način pridemo do optimalnega delovanja in končno do predloga ki si ga vsi mi želimo. Hvala lepa.

.....: Replika. Jaz bi z gospodom Kolešnikom se ne bi strinjal ker s tem priznamo, da ustvne komisije ni in da je razpuščena in da obstaja samo zaradi lepšega oz. na en tak čisto nepotreben način. Postavlja pa se vprašanje kdo je dopustil tako stanje ki bi gospodu bučarju jaz nekoliko pripisal krivde ker dejansko to je bilo dopuščeno da so drugi organi prej oz. vplivali na ustavno komisijo na stališča ustavne komisije in

pozivam gospoda predsednika in vse člane komisije da ne dovolimo več tega stanja ker drugače mislim, da delo ni več resno. Hvala lepa.

FRANCE BUČAR: Hvala lepa. Ja torej mene morate najprej podučiti kateri so tisti centri moči, ki odločajo. To je ena stvar. Drugič pa še z moje strani pa še vam en poduk kajte to se pravi malo osnovni sociološki poduk kajne. Formalna struktura neke organizacije in dejanski centri moči se v vsaki organizaciji razhajajo. To se nikoli ne pokriva popolnoma. S tem je treba računati. Sedaj če ste pa zelo eksplecitni in predlagate, da bi tisti centri moči dejansko imenovali kaj jaz vem neke komisije ali pa karkoli moram pač temu oporekati za imenovanje in tako naprej pa formalna struktura in to je ravno ta. Ja prosim.

.....: Namreč prvo to kar je gospod Zagar povedal je samo potrdilo tisto kar sem jaz že govoril ampak to ni to kar sem hotel ta trenutek povedati. Dejstvo je da je primerov kjer se je to zgodilo in ta koordinacija politična karkoli že je je prav da tudi imenujete vodje oz. drugače če tudi te ni je vprašanje koliko je ta trenutek primeren da imenujemo vodje teh področij ker niti ne vemo v celoti ali so ti ljudje, ki bi jih mi danes imenovali tudi pripravljeni to delati oz. ali ta trenutek brez predloga, ki bi ga dobili ali o katerem bi razpravljali ta trenutek mi lahko to naredimo. Samo to dejstvo pa je da smo tako ali drugače ta ustavna komisija je v preteklosti v teh preteklih mesecih marsikaj priznala pa tudi na besedah ni hotela pa je to naredila.

PERSAK: No jaz bi rekel naslednje. Situacija je seveda danes taka da je to pač imamo večstrankarsko skupščino da imamo vodje poslanskih klubov da imamo šefe strank itn in da seveda bo prihajalo vedno do nekih določenih usklajevanj na različnih

skupščini. Slabo bi pa bilo če bi pa sedaj mi rekli češ ker pa to je potem naj se pa soodločanje pač prepusti tem kot rečeno centru moči. Mi najbrž svojo funkcijo moramo opravljati in jaz mislim, da bi bilo ne ne slabo če bi mi pristali na to da so nosilci ali pa koordinatorji in v bistvu gre pri tej vodji skupin zato, da nekdo

TONE PERŠAK: to, da nekdo organizira to dejavnost, da jo vodi in da jo pelje z sodelavci iz te komisije in z sodelavci strokovnjaki izven te komisije in to morajo biti člani ustavne komisije, če ne moramo ugotoviti, da ta komisija ni kompetentna in da je treba drugo narediti, to in jaz predlagam, da se o tem pogovarjamo, da se začnemo pogovarjati o komisijah in nosilcih teh zgub.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Natančno, zato jaz samo, moj predlog še enkrat formaliziram. Če se da, da še sedaj poskusimo zdaj na tem mestu dobiti vodje teh skupin ali jih prepustimo, da jih ta naša kako se temu reče politična ko..... ja saj pravim, to je delo ustavne komisije, to sein v tem smislu zdaj najprej, tudi če je, mene nič ne zanima to, prosim pozivam tukaj, če so prostovoljce, če se kdo javi za kakšno komisijo. To bi bilo najbolj imenitno.Dobro, zdaj iščemo vodje skupin, saj boste lahko zraven šel. Lokaln samoupravo že imamo tudi kajne če so samo pomisleki vam lahko mirno vest pomirim. V redu evo, kaj nam je še zdaj ostalo, tri stvari imamo že pokrite.

Ekonomska in socialna vprašanja, kakšen prostovoljec? Dobro, to se pravi pravice svoboščine in podobna stvar, je kdo pripravljen, njega bomo mogli potem kasneje iskati. Ima kdo kakšen predlog, ker se meri na hudobnost.

.....: Za pravice in svoboščine je Damjan Starman.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Starman, dobro ste pripravljeni prevzeti? ja to smo že tukaj, no dobro pa dajte ne ne, no zdaj kdo od vaju bo prevzel dobro. A boste vi

bolj pravičnih postala, no dobro saj zato pa pravim. V redu, zdaj imamo potem kaj imamo še, ja ekonomske in socialne. Zagožen bi bil pripravljen, dobro no zdaj imamo kaj še, uprava, sodstvo, javno tožilstvo. Dobro Fukl, odločin naprej. to to je pa dokaj, prosim a je Toplak pripravljen, dobro v redu, prehodne določbe se bomo pa potem menili, jaz se ne bi zdaj ampak bi izločil.

Potem bi pa jaz predlagal malo, prosim malo pozornosti še, eno aberacijo od tega dogovora, kar se tiče na koncu tega sintetičnega, ta sintetičen del zaenkrat ne bi jaz posebej komisije imenoval še, bi pa predlagal kot vodjo tega, ker tukaj pa gre v glavnem to pa ni več toliko

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: ... to pa ni več toliko politično, ampak je predvsem strokovno delo. Jaz bi predlagal Petra Jambreka mogoče, če bi hotel to prevzeti.

PETER JAMBREK: ... jaz bi z veseljem nekaj napisal.

dr. CIRIL RIBIČIČ: Gospod predsednik! Jaz mislim, kjer smo sedaj vodje ali kandidate za vodje imenovali, da bi bilo k vsakemu še nosilca strokovnega dela.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Ali se ne bi vsak sam toče v kolikor to naredimo, seveda da kar lahko sedaj naredimo, ampak v kolikor pa ...

dr. CIRIL RIBIČIČ: če ne pa vsak sam.

Dr. Jambrek ima en tak spisek, bi se na njega

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Peter Jambrek ima en tak spisek.

.....: Ja ne vem tu pri preambuli

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Jaz bi se pa moral opravičiti, imam ene protokolarne zadeve.

dr. CIRIL RIBIČIČ: Ali on lahko samo našteje

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Gospod Potrč, ali bi lahko vi

MIRAN POTRČ: Kaj imamo še?

dr. CIRIL RIBIČIČ: Samo kandidate

.....: Najtežje je pri preabuli

.....: Jaz predlagam, da bi med seboj kontaktirali in se dogovorili ...

MIRAN POTRČ: Torej jaz bi, če lahko predlagam, mogoče res, da bi tem evidentiranim vodjem skupin profesor Jambrek dal ta spisek, ... ali pa če ga sedaj preberete. Dajte, lepo prosim.

PETER JAMBREK: kot so Gaspari, Bavcon, Turk, Kobe, Perenič, pa je že skoraj konec. Potem so lastninska

razmerja: Ude, Igličar, Kocbek, Sajovic, Šinkovec, še kaj?
 Ekonomske inštitucije: Stiblar, Mencinger, Ude. Država: Krivic,
 Grad, Kristan, Šmidovnik, Firnat, Trpin. Lokalna samouprava:
 Trpin, Vlaj, Jerovšek, Šmidovnik. Sodstvo, uprava, vojska: Grgič,
 Firnat, Jerovšek, Beblar, Hren, kot vojska. Ustavna zakonitost:
 Milan Baškovič, Perenič, Jerovšek... jaz se več ne spomnim, tako
 vodilnih.

.....:

PETER JAMBREK: Ampak eden bi moral skoraj biti

MIRAN POTRČ: Jaz vas sprašujem ali sedaj ti posamezni
 evidentirani za vodje skupine želite že danes se izjasnjevati o
 teh predlogih, ki jih je prof. Jambrek povedal ali ste si to
 evidentirali in boste jih prepričali in potem sporočili sekretarju
 ustavne komisije. Jaz osebno mislim, da je boljše to drugo, ker
 najbrž mora biti tudi osebni kontakt in dogovor in bi bilo najb.ž
 nesmiselno, da sedaj vsakega posebej sprašujemo koga si je izbral
 Se s tem strinjate? Ali lahko potem zastopim, da smo to delo
 opravili, ker druge naloge jaz nisem dobil kakor to, da še to
 pogledamo. Jaz bi za zaključek prosil samo naslednje, da bi mogoče
 le naprosili sekretarja komisije, da povzame tiste temeljne
 dogovore, ki smo jih danes na komisiji naredili, pa da nam jih
 čimprej sproči. Jaz pa mislim, da so ti temeljni dogovori v
 naslednjem, da oblikujemo te skupine. Kakšne so njihove
 zadolžitve, kdo je predviden vodja skupin, prošnje vodjem skupin,
 da si sestavijo ali pa predlagajo čimprej samo skupino, za katero
 smo se dogovorili, da bi bila pluralno sestavljena. Jaz na pamet
 rečem, najbrž bo tri premalo, verjetno bo kar po enih pet, štiri,
 pet v vsaki skupini, da predlagajo in se dogovorijo s temi
 strokovnimi ljudmi kdo bi v skupini sodeloval in da je to prvo,
 kar čimprej potem sporočijo predsedniku ustavne komisije. Drugo je

najbrž prav reči, da so bile dane določene sugestije, da naj bi v čimkrajšem roku, jaz ne bo rekel, da je bil tisti štirinajstdnevni rok dogovorjen ali nedogovorjen, ampak vsaj sugerirati ga je najbrž mogoče, bilo treba narediti pregled

MIRAN POTRČ: narediti pregled po vseh pripombah, ki so zbrane v ustavni komisiji, kolikor niso, da je treba intevizirati delo, da se vse te pripombe zberejo v ustavni komisiji in da naredijo svoj pogled na te dane pripombe, in tretje jaz sem razumel, da je bilo dogovorjeno, da seveda takoj začenjajo delati tudi ta koordinacija v ustavni komisiji v dosedanjem sestavu plus te vodje skupin vkolikor se ne skladajo v iste osebe in da pravzaprav bi rekel forsira tempo tega našega skupnega dela v skupin.

TONE PERŠAK: Jaz sem za to, da bi bila stvar čim bolj učinkovito predlagal, da prisotni člani ustavne komisije povejo kdo bi od teh skupin sodeloval pa da si vodje nosilci zapišejo za to, da ni treba dodatno okrog loviti vse te ki smo tukaj. Jaz sam bi kot sem že rekel sodeloval v tej skupini, ki se bo z državni sistemom ukvarjala, če kar najbrž bo treba reči, bi bil pripravljen bil sodelovati tudi Šešerkovi to je tej ki se bo z preambulo in splošnimi določbami ukvarjal. Hvala.

STARMAN: Torej ... predlog, da bi sekretar ustavne komisije določil za vsako posemežno podskupino enega od strokovnih delavcev. Sodišče, tako da bi bili mi kot vodje skupine vezani in sodelovali s tem podsekretarjem, da ga tako imenujem, čisto operativno, da bi kontaktirali, skratka, da bi vedeli kam naslavljati, kako organizirati naše delo.

MIRAN POTRČ: Dobro Peršak je dal predlog, da bi se vsak od nas, ki s mo tu izjasnil za svojo prioritete v okviru skupine, gremo potem kar po vrsti, pa vsak pove ..

.....: Jaz bi v tej preambuli želel sodelovati,

oz. v splošnih določbah.

.....: Torej jaz bi prosil Jerovška, če bi sodeloval z komisijo za samoupravo, kot vodja strokovnega tima iz tega dela in bi želel, da se tudi povežemo intezivno z dr. Šmidovnikom, ki v tem pogledu precej daleč seveda bom tudi z drugimi štirimi sodelovali, zlasti gospod Vlaj je tukaj, bi pa prosil, člane ustavne komisije, da se res vključijo, to je eno od takih materij, ki je precej sporna, da bi sodelovali v naši komisiji, zato apeliram, če bi..

MAGAJANA: Se pravi iz te skupin za politični sistem občinski sistem volitve področje bi rad malo spremljal, pa tudi v tisti komisiji ki smo že prej predlagali ekonomsko socialna vprašanja.

.....: Jaz bi torej morda zato ker sem pač predsednica tega odbora za zunanjo samoupravo in predloge že oblikovali bi bila pripravljena sodelovati v tej komisiji, ki bi jo gospod Starman vodil, zdaj pa glede na to, kar je Magajna rekel, da bi on sodeloval v tej komisiji, ki se bo ukvarjala z ekonomskimi, socialnimi vprašanji bi bila jaz zainteresirana, da on sodeluje tudi v komisiji za človekove pravice, kajti že iz številnih dosedanjih pripomb iz javne razprave izhaja, da bo to poglavje o človekovih pravicah dopolniti s socialnimi pravicami kot tistim korpusom človekovih pravic, ki zdaj nesporno tudi že izhaja iz ekonomsko socialne listine in tudi iz mednarodnega pakta v socialnih in ekonomskih pravicah tako da se te stvari tudi povezujejo in da recimo Magajna, če bi hotel sodelovati v tej komisiji.

MAGAJNA: Ja v redu se strinjam.

MIRAN POTRČ: Jaz bi sodeloval v tej prvi skupini, ki ima preambulo in ta splošni del ustave, in sem pripravljen sodelovati tudi v tej skupini, ki ima ekonomska in socialna razmerja. Prosim.

.....: V preambuli pa splošnih določbah.

.....: sicer pa je pa tako in tako smiselno, da (govor v ozadju) in sporočimo določen razmerah pravice svoboščin. prisotna v splošnih določbah ki je pa ...

ki je pa tudi povezan..... se soočijo s problemom narodne skupnosti se lahko povežejo ali s poslanskim klubom komisije za narodnosti in potem . Hvala.

_____:Šli bi se v skupino za državno ureditev , če je jasno.

Dr. Ludvik Toplak: Ja zdaj ustanovnost je zakonitost, to mi je nekako osnovno, z veseljem pa bi delal še na ekonomsko socialnih razmerjih in mogoče človekovih pravicah, o pravicah podrejenih.

-----:Ja jaz bi želel v tej komisiji za ekonomsko in socialna vprašanja sodelovati. Pravice in svoboščine med drugim.

Miran Potrč: Ja mislim, da smo se prej prijavili v kolikor je bilo mogoče, bi pa prosil, če lahko samo še to dogovorimo, da damo pooblastilo sekretarju ustavne komisije, da lahko pozove v klube in da imamo v klubih obvezo porazdeliti pač vse člane ustavne komisije iz posameznih strank, to kar je Tone Anderlič rekel, pa da ne bi s stem preveč odlašali.

Pismeno bi dali. Jaz mislim, lahko tudi pismeno lahko tudi ustmeno, jaz mislim, da ne bi s tem odlašali, da bi bilo to danes, jutri ali pa najkasneje v sredo narejeno.

-----: Ali lahko še nekaj predlagam. Potrebna bi bila redakcijska skupina, ker velik pripomb se nanaša na terminologijo in redakcija ne vem, če bi vzporedno delala bi bilo tudi pametno, glede terminologije, ki je veliko vprašanj, tudi veliko pripomb iz javne razprave. To je še odprto poleg te zadnje skupine, ki je nismo imenovali za.

Miran Potrč: Jaz predlagam, da to počakamo na naslednjo sejo in da se takrat dogovorimo, da če bomo te stvari zdaj res v 14 dneh, treh tednih začeli delati, mislim, da bomo kar pomembne korake naredili poleg tega mislim, da bo najbrž težko, zdaj že redakcijo vzdrževati, ker pravzaprav še ne vemo ali bomo tako ali drugače pristopili k krajšanju ali dopolnjevanju samega osnutka.

V informacijo še toliko. Pripombe javne razprave se vnašajo, ker se vedno prihajajo, Ta prvi print je 360 strani dobra polovica, v kolikor ne bo delo okrepljeno, to pa ni v moji pristojnosti, bo trajalo en teden do 10 dni, da bodo vse pripombe obdelane. V kolikor pa bo dogovorjena kakšna okrepitev, bo pa prej. Tako, da zbirnika prej, razen če bi radi že prej nekompleten zbirnik pa lahko tudi prej damo.

Miran Potrč: Jaz bi predlagal, da bi skupine, to kar je dosedaj vnešeno v računalnik enostavno dobile, ker pač jaz sem se po sekretarju informiral, kako te stvari gredo, vnaša se pač po datumu dospelosti, samo možna predpostavka, je da ni vključeno tisto, kar je popolnoma novo. To je možno sicer, ampak verjetno je glavna problematika vključena, in da potem pač to kar je dosedaj zbrano, čimprej člani skupin oz. ustavne komisije kot celote dobijo, da pa če smem ustavna komisija sugerira strokovni službi, da to delo pospeši in da čimprej pridemo do kompleta, ki bi ga potem, ko bo narejen vsem članom ustavne komisije dali. Ali je to možno se dogovoriti?. Je še kaj. Prosim, izvolijo.

-----: Bolj tehnična zadeva, ampak najbrž, da bi vsaka od teh komisij, ki smo jih danes imenovali, morala imeti

tudi nekega strokovnega sekretarja, pač nekoga iz hiše, ki bo skrbel za te stvari.

Miran Potrč: To sem jaz razumel, da je bilo rečeno, ne vem kdo ali je gospod Starman predlagal in da je to nalog oz. sugestija, ki jo damo generalnemu sekretarju. Jaz mislim, da bo to vse gospod Rovšek napisano v tistem povzetku, ki sem rekel, da bi ga čimprej dobili, tudi te tehnične, pa bi rekel organizacijske stvari bodo zraven.

Magajna: No danes je bilo že rečen tudi vprašanje te politične koordinacije. Predlagano je tudi že bilo, jaz sem pač tako razumel, upam, da sem prav, da nekje na koncu dela posamezne skupine ta skupina opravlja tudi sestanek z vodjo klubov in ti so najbolj kompetentni in da bi tudi zadevo svojo poročilo tudi nekje še prej preden gre ven s tem poročilom tudi politično nekako uskladila, to govorim tudi zato, ker je bilo tudi prej omenjeno neki centri odločanja neformalni. Mislim, da če bodo ti formalni nosilci, ki morajo za to delo, dobro delo opravljati v teh centrov ne bo, če pa bodo delo dobro opravljali pač je pa zmeraj možno, da se bodo te odločitve, v kakšnih drugih krogih spreemale. ...

.....: Ne vem, če se s tem strinjaš, samo da bi ta vsaka delovna skupina opravila sestanek z vodji klubov preden gre s svojim poročilom ven. Vodje klubov pa seveda se morajo ustrezno koordinirati v svojih strankah. To je pa seveda njihova stvar, kako bodo to delo opravile, da ne bi prišlo potem do kratkih stikov ali pa do ponovnih nekih političnih koordinacij.

MIRAN POTRČ: Še kaj? Dobro. Hvala lepa. Zaključujem sejo.

Seja je bila zaključena ob 11. uri 10 minut.